

ПІДХОДИ ПЕРІОДИЗАЦІЇ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА

Сьогодні питання щодо підходів стосовно періодизації міжнародного права досить ретельно обговорюється науковцями, спричиняючи певні дискусії з проблематики застосування тих чи інших інструментів для створення найбільш вдалої класифікації. Необхідно зазначити, що розглядаючи генезу міжнародного права, треба звернути увагу на періоди розвитку міжнародного права, адже як свідчить історія, розвиток міжнародного права лише у планетарному масштабі виявився поступальним. На окремих етапах часто був очевидним регрес, а у інші часи навпаки – прогрес. Найбільш динамічно міжнародне право розвивалося починаючи з ХХ ст. Тому науковцями було запропоновано виділяти чотири найбільш вдалі підходи періодизації міжнародного права:

1. Формацийний підхід (засновники: К. Маркс, Ф. Енгельс). В основі цього підходу лежить те, що кожному історичному періоду відповідає певна суспільно-економічна формація. Класифікація відповідно до формацийного підходу така: первісно-общинний період, рабовласницький період, феодальний період, капіталістичний період, комуністичний період тощо [1].

2. Цивілізаційний підхід (засновник: А.Д. Тойнбі). В основі цього відповідного підходу лежить історія цивілізацій що народжуються, розвиваються та «помирають». Класифікація відповідно до цивілізаційного підходу така: єгипетська цивілізація, грецька цивілізація, римська цивілізація, іспанська цивілізація, французька цивілізація, англійська цивілізація, американо-російська цивілізація, американо-європейська цивілізація і так далі [2].

3. Періодизація конгресів (засновник: Ф.Ф. Мартенс). 1 етап – це період до виникнення Вестфальського конгресу 1648 року (у ті часи основним способом вирішення міжнародних питань була війна). 2 етап – це період між Вестфальським конгресом та Віденським конгресом (починає переважати політичний спосіб вирішення різноманітних міжнародних питань). 3 етап – після Віденського конгресу 1814–1815 років (в міжнародному праві почали поступово розвиватись та вдосконалюватись права людини) [3].

4. Періодизація за міжнародними організаціями (засновник: І.І. Лукашук). 1 період – це період класичного міжнародного права (від закінчення середньовіччя до створення Ліги Націй 1919–1920 рр.). 2 період – це перехідний період в міжнародному

праві (від створення Ліги Націй до створення Організації Об'єднаних Націй). 3 етап – це сучасний етап міжнародного права (від створення ООН 1945 рік до сьогодні) [4].

Слід зазначити, що сьогодні деякі науковці також виокремлюють і п'ятий підхід періодизації міжнародного права. З їх точки зору для ретельного вивчення періодизації треба використовувати більш сучасне бачення і відповідно застосовувати нові підходи, що відповідають вимогам свого часу, один з таких це:

5. Періодизація за світовими війнами. 1 період – до Першої світової війни. 2 період – між Першою світовою війною та Другою світовою війною. 3 період – після Другої світової війни.

Відповідно до цієї періодизації можна стверджувати наступне: після кожної світової війни людству стає зрозумілим, що існуюча система регулювання міжнародних відносин не здатна виправдати себе, тобто не працює. І тому після війни нації та держави намагаються створити нову систему стримувань, більш діючу, для регулювання міжнародних відносин.

Міжнародне право зародилося завдяки еволюції розвитку особистості і держави, націй і народів. Вважається, що міжнародне право виникло у стародавньому світі відтоді, коли між державами розпочинаються міжнародні відносини. Ця риса полягає не в тому, що народи бажали відносин з іншими державами, а для облаштування внутрішнього життя своєї держави, яке виключало б будь-яке втручання зовні.

Прослідковуючи розвиток міжнародного права, можна зробити наступну періодизацію згідно із зазначеними вище підходами:

- Стародавнє міжнародне право (із стародавніх часів до початку Середньовіччя).

- Міжнародне право в епоху середньовіччя (від падіння Римської імперії до Вестфальського миру 1648 р.).

- Класичне міжнародне право.

- Сучасне міжнародне право (Право Статуту ООН 1945 р.).

Підсумовуючи, необхідно зазначити, що розглядаючи генезу міжнародного права, треба звернути увагу на періоди розвитку міжнародного права, адже розвиток міжнародного права не стоїть на місці, а змінюється з кожним днем. Найбільш динамічно міжнародне право почало розвиватися починаючи з XX ст. Тому прийнято виділяти чотири основні підходи періодизації міжнародного права: Формаційний підхід, Цивілізаційний підхід, Періодизація конгресів, Періодизація за міжнародними організаціями.

Не можна не згадати п'ятий спірний підхід науковців, адже його існування також має місце серед інших підходів – це Періодизація за світовими війнами.

Через постійний розвиток та вдосконалення міжнародного права, можна зробити наступну періодизацію згідно із існуючими підходами: Стародавнє міжнародне право, міжнародне право в епоху середньовіччя, Класичне міжнародне право та Сучасне міжнародне право.

Список використаних джерел

1. Рагозин Н. П. Марксова категоризация понятий «культура» и «цивилизация» *Наука. Искусство. Культура*. 2016. Выпуск 3(11). С. 62–75.
2. Tetiana Danylova, Valeriya Yudina A. Toynbee and his Universalist Study of History. Kyiv, 2018. P. 3.
3. Мартенс Ф. Ф. Современное международное право цивилизованных народов : [монография]: в 2 т. / Ф.Ф. Мартенс. изд. 3, доп. и испр. СПб. : Тип. М-ва пут. сообщ., 1895. Т. 1. 1985. 430 с.
4. Лукашук И. И. Нормы международного права в международной нормативной системе. М. : Спарк, 1997. 372 с.

Науковий керівник: асистент кафедри Владишевська В. В.

ГАЙСЕНОК АНАСТАСІЯ ІГОРІВНА

Київський національний торговельно-економічний університет

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ СТАТУСУ ТРАНСНАЦІОНАЛЬНИХ КОРПОРАЦІЙ

Процес транснаціоналізації є ключовим моментом розвитку сучасної світової економічної системи. У зв'язку з тим, що національна економіка України розвивається, набуває широкого значення таке поняття як «транснаціональні корпорації», а отже з'явилась і гостра необхідність у правовому регулюванні.

За офіційним визначенням Конференції ООН з торгівлі та розвитку, транснаціональні корпорації – це міжнародні підприємства, що об'єднують юридичних осіб будь-яких організаційно-правових форм і видів діяльності в двох чи більше країнах і проводять єдину економічну політику та загальну стратегію завдяки одному або декільком центрам прийняття рішень [1].

Так як здійснюється розширення національних кордонів та збільшуються потужності впливу на економіку як світову, так і національну завдяки діяльності транснаціональних